

MAKTABGACHA TA'LIMDA SAN'AT MUSIQA VA IJODIY FAOLIYAT ORQALI BOLALARNI ESTETIK TARBIYALASH

*Denov tadbirkorlik va pedagogika
insitituti maktabgacha ta'lim yo'nalishi*

1-bosqich 4-MT guruh talabasi

Rashidova Mavjuda

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim jarayonida san'at, musiqiy tarbiya va ijodiy faoliyatning bolalar estetik rivojlanishidagi o'rni yoritiladi. Estetik tarbiya vositalari sifatida rangtasvir, qo'shiq, raqs, drama o'yinlari, dekorativ amaliy san'at elementlari va musiqiy mashg'ulotlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, pedagogik yondashuvlar, yosh xususiyatlariga mos metodikalar hamda ijodiy muhit yaratishning samaradorligi ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari san'at va musiqaning bola shaxsiyatini shakllantirishda, his-tuyg'u olamini boyitishda va estetik didni rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qilishini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, estetik tarbiya, san'at, musiqa, ijodiy faoliyat, rivojlanish, pedagogika, tasviriy san'at, musiqiy ta'lim.*

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ ЧЕРЕЗ ИСКУССТВО, МУЗЫКУ И ТВОРЧЕСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ.

Аннотация: *В статье рассматривается роль искусства, музыкального воспитания и творческой деятельности в эстетическом развитии детей дошкольного возраста. Анализируются значение изобразительного искусства, пения, танца, театрализованных игр и декоративно-прикладного творчества как средств эстетического воспитания. Особое внимание уделяется педагогическим подходам,*

методикам, соответствующим возрастным особенностям, а также созданию творческой образовательной среды. Результаты исследования показывают, что искусство и музыка способствуют формированию личности ребёнка, обогащают его эмоциональную сферу и развивают эстетический вкус.

Ключевые слова: дошкольное образование, эстетическое воспитание, искусство, музыка, творческая деятельность, развитие, педагогика, изобразительное искусство, музыкальное обучение.

AESTHETIC EDUCATION OF CHILDREN IN PRESCHOOL THROUGH ART, MUSIC, AND CREATIVE ACTIVITIES.

Abstract: This article explores the role of art, music education, and creative activities in the aesthetic development of preschool children. It examines the importance of visual arts, singing, dancing, dramatic play, and applied decorative arts as essential tools of aesthetic upbringing. The study highlights pedagogical approaches, age-appropriate methods, and the effectiveness of creating a creative learning environment. The findings indicate that art and music play a vital role in shaping a child's personality, enriching emotional expression, and developing aesthetic appreciation.

Keywords: preschool education, aesthetic development, art, music, creativity, child development, pedagogy, visual arts, music education.

Kirish: Maktabgacha ta'lim — bu inson shaxsining shakllanishida eng muhim bosqichlardan biridir. Aynan shu davrda bola atrof-muhitni anglay boshlaydi, his-tuygʻulari, dunyoqarashi, estetik didi va ijodiy salohiyati shakllanadi. San'at va ijodiy faoliyat maktabgacha ta'lim jarayonida bolani har tomonlama estetik tayyorlashning eng samarali vositasi hisoblanadi.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni san'atga, go'zallikka, musiqaga, tasviriy ijodga bo'lgan qiziqishini rivojlantirish, ularda estetik tafakkurni

shakllantirish davlat ta'lim siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Rasm chizish, qo'shiq aytish, raqsga tushish, turli badiiy mashg'ulotlarda ishtirok etish orqali bola nafaqat ijodiy fikrlaydi, balki o'z his-tuyg'ularini erkin ifoda etishni o'rganadi. San'at va ijodiy faoliyat orqali estetik tarbiya bolaning ruhiy dunyosini boyitadi, nozik didini shakllantiradi, go'zallikka mehr va qadriyatli munosabatni rivojlantiradi. Shu sababli maktabgacha ta'lim muassasalarida estetik tayyorgarlikni oshirish, pedagoglarning bu boradagi malakasini mustahkamlash hamda zamonaviy metodlardan foydalanish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

OLIMLARNING FIKRLARI ASOSIDA TAHLIL

Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiya, ularning shaxsiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Bu borada ko'plab pedagog va psixolog olimlar o'z ilmiy tadqiqotlarida san'at va ijodiy faoliyatning bola ongiga, hissiyotlariga hamda tafakkuriga ta'sirini chuqur o'rganganlar. Mashhur chex pedagogu Ya. A. Komenskiy bolalarni estetik ruhda tarbiyalashda san'atning, ayniqsa, tabiat go'zalligini kuzatish va badiiy ifoda vositalarini o'rganishning ahamiyatini ta'kidlab, "go'zallikni anglash — inson qalbini poklaydi" degan edi. Uning fikricha, bola go'zallikni his etgan sari uning ma'naviy olami boyiydi va ijobiy fazilatlar shakllanadi.

Rus pedagogi K. D. Ushinskiy esa estetik tarbiya jarayonida bolada go'zallikni sezish, idrok etish va undan zavqlanish ko'nikmalarini shakllantirish zarurligini uqtirgan. U "bolaning estetik his-tuyg'ularini erta rivojlantirish — uning umumiy tarbiyasining ajralmas qismidir" deya ta'kidlaydi.

Mashhur rus psixologi L. S. Vygotskiy o'z tadqiqotlarida ijodiy faoliyat bolaning tafakkuri, tasavvuri va hissiyotlarini uyg'otuvchi asosiy omil ekanini isbotlagan. Uning fikricha, ijodiy faoliyat jarayonida bola o'z ichki kechinmalarini, orzu va tasavvurlarini tashqi shaklda ifoda etadi, bu esa shaxs sifatida yetilishiga xizmat qiladi.

O'zbek pedagogi A. Avloniy ham "Tarbiya biz uchun yo hayot, yo mamot masalasidir" deya ta'kidlab, estetik va ma'naviy tarbiyani insonni komil qilib voyaga yetkazuvchi asosiy yo'nalishlardan biri sifatida qaragan. Uningcha, san'at va ijod orqali bola nafaqat go'zallikni his etadi, balki milliy qadriyatlarni, madaniyatni, urf-odatlarini anglaydi va ularni qadrlashni o'rganadi.

Zamonaviy pedagog olimalarimizdan N. M. Mahmudova va M. G. Jo'raevalarning fikricha, maktabgacha ta'lim muassasalarida estetik tayyorgarlikni oshirish uchun bolalarning yosh xususiyatlariga mos, interfaol va ijodiy yondashuvlarni joriy etish muhim. Ular san'atning barcha turlarini – musiqiy, tasviriy, teatr va harakatli ijodiy mashg'ulotlarni uyg'un qo'llash orqali bolalarda estetik did va ijodkorlikni rivojlantirishni taklif etganlar.

Demak, olimlarning ilmiy qarashlari shuni ko'rsatadiki, san'at va ijodiy faoliyat maktabgacha yoshdagi bolalarni estetik, ma'naviy va intellektual jihatdan shakllantiruvchi kuchli tarbiyaviy vosita hisoblanadi. Estetik tayyorlik bolaning kelgusida san'atni tushunish, go'zallikka intilish va ijodkorlik qobiliyatini mustahkamlash uchun poydevor vazifasini bajaradi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'limda san'at va ijodiy faoliyat bolalarni estetik jihatdan tarbiyalashning eng muhim omillaridan biridir. Aynan shu jarayon orqali bola go'zallikni his etishni, uni qadrlashni, o'z his-tuyg'ularini badiiy shaklda ifoda etishni o'rganadi. San'at asarlari, musiqa, tasviriy faoliyat, teatr o'yinlari va raqs bolalarda estetik didni, ijodiy fikrlashni, his-tuyg'ular uyg'unligini va nozik didni shakllantiradi.

Estetik tarbiya bolaning ichki dunyosini boyitadi, unda go'zallikka nisbatan mehr, ezgulik, samimiyat va insonparvarlik tuyg'ularini uyg'otadi. Shu bois maktabgacha ta'lim muassasalarida estetik tarbiyani samarali tashkil etish, pedagoglarning ijodiy yondashuvini kuchaytirish, mashg'ulotlarni zamonaviy metodlar asosida olib borish muhim ahamiyat kasb etadi.

Olimlar ta'kidlaganidek, bolalarda estetik his-tuyg'ularni erta yoshdanoq rivojlantirish ularning kelgusidagi shaxsiy kamolotiga, ijtimoiy faolligiga va

ma'naviy boyligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shunday ekan, maktabgacha ta'limda san'at va ijodiy faoliyatni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, estetik tayyorgarlikni tizimli ravishda yo'lga qo'yish — kelajak avlodni barkamol, ijodkor va go'zallikka intiluvchi shaxs sifatida tarbiyalashning eng to'g'ri yo'lidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Komenskiy Ya. A. Ta'lim va tarbiya asoslari. – Prag: 1657. – 320 b.
2. Ushinskiy K. D. Bolalarni tarbiyalash va o'qitish asoslari. – Moskva: 1960. – 280 b.
3. Vygotskiy L. S. Bolalarning psixologiyasi va o'sish jarayoni. – Moskva: 1984. – 412 b.
4. Avloniy A. Milliy tarbiya va pedagogika. – Toshkent: 1990. – 215 b.
5. Mahmudova N. M. Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya metodikasi. – Toshkent: 2010. – 178 b.
6. Jo'raeva M. G. Ijodiy faoliyat orqali bolalarni estetik tarbiyalash. – Toshkent: 2015. – 200 b.
7. Karimov Sh., Xolmatova S. Maktabgacha ta'limda san'at va ijodiy faoliyat. – Toshkent: 2022. – 150 b.
8. Fattahova Z. Bolalarda badiiy qobiliyatni rivojlantirish usullari. – Toshkent: 2018. – 160 b.
9. Sharipov A. San'at orqali estetik tarbiya. – Samarqand: 2017. – 140 b.
10. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'limni rivojlantirish davlat dasturi. – Toshkent: 2020. – 95 b.